כיתה ו' | תנ"ך | שיעור 2 מתוך 5 | 45 דק' | יהושע ב, א-ו; ב, ט-יב

רחב והמרגלים: "כי עשיתי עמכם חסד"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יספרו את סיפור המרגלים ביריחו ואת תפקידה של רחב.
- התלמידים יסבירו מה רחב יודעת על בני ישראל ולמה היא עוזרת להם (ב, ט-יא).
- התלמידים ידונו בעסקה שרחב מציעה: חסד תמורת חסד.

❓ השאלה הגדולה של היחידה

מה צריך מנהיג חדש כדי להצליח?

בכל שיעור מוסיפים לטבלה על הלוח תכונה או כלי אחד של מנהיג, עם פסוק שמוכיח אותו.

🧪 פתיחה

שואלים: למה צבא שולח מרגלים? מה הם צריכים לגלות? ואיך מרגישים כשאדם זר עוזר לנו?

📖 הסבר למורה

יהושע שולח שני מרגלים "חרש" (בסוד) מן השיטים אל יריחו. הם מגיעים לבית של רחב. מלך יריחו שומע ושולח לרחב לדרוש שתוציא אותם, אבל היא מחביאה אותם בגג "בפשתי העץ" ומטעה את שליחי המלך (ב, א-ו).

בפסוקים ט-יא רחב מסבירה: "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ", כי שמעו על קריעת ים סוף ועל המלחמה בסיחון ועוג, ו"ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת". בפסוק יב היא מבקשת שבועה: "כי עשיתי עמכם חסד, ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד".

הספר מכנה את רחב "אשה זונה" (ב, א). לכיתה ו' אפשר לומר שהיא הייתה אישה שגרה בחומה ושנחשבה בשולי החברה. יש מפרשים שפירשו את המילה "זונה" כמוכרת מזון (פונדקאית); זה פירוש, וכדאי לומר זאת.

זרמים: ממלכתי: ספר יהושע נלמד בכיתה ו' (פרקים א-ו ועוד). חמ"ד: ספר יהושע נלמד כבר בכיתה ג', ואפשר להשתמש ביחידה כחזרה והעמקה, ולהוסיף פירוש רש"י מספריא.

📜 הפסוקים (מתוך מכון ממרא)

יהושע ב, א-ו

(א) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ-בִּן-נוּן מִן-הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם-אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים, חֶרֶשׁ לֵאמֹר, לְכוּ רְאוּ אֶת-הָאָרֶץ, וְאֶת-יְרִיחוֹ; וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית-אִשָּׁה זוֹנָה, וּשְׁמָהּ רָחָב--וַיִּשְׁכְּבוּ-שָׁמָּה.

(ב) וַיֵּאָמַר, לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר: הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה, מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל--לַחְפֹּר אֶת-הָאָרֶץ.

(ג) וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ, אֶל-רָחָב לֵאמֹר: הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ, אֲשֶׁר-בָּאוּ לְבֵיתֵךְ--כִּי לַחְפֹּר אֶת-כָּל-הָאָרֶץ, בָּאוּ.

(ד) וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת-שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים, וַתִּצְפְּנוֹ; וַתֹּאמֶר כֵּן, בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים, וְלֹא יָדַעְתִּי, מֵאַיִן הֵמָּה.

(ה) וַיְהִי הַשַּׁעַר לִסְגּוֹר, בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצָאוּ--לֹא יָדַעְתִּי, אָנָה הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים; רִדְפוּ מַהֵר אַחֲרֵיהֶם, כִּי תַשִּׂיגוּם.

(ו) וְהִיא, הֶעֱלָתַם הַגָּגָה; וַתִּטְמְנֵם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ, הָעֲרֻכוֹת לָהּ עַל-הַגָּג.

יהושע ב, ט-יב

(ט) וַתֹּאמֶר, אֶל-הָאֲנָשִׁים--יָדַעְתִּי, כִּי-נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת-הָאָרֶץ; וְכִי-נָפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ, וְכִי נָמֹגוּ כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם.

(י) כִּי שָׁמַעְנוּ, אֵת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת-מֵי יַם-סוּף מִפְּנֵיכֶם, בְּצֵאתְכֶם, מִמִּצְרָיִם; וַאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, לְסִיחֹן וּלְעוֹג--אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם, אוֹתָם.

(יא) וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ, וְלֹא-קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם: כִּי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם--הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל-הָאָרֶץ מִתָּחַת.

(יב) וְעַתָּה, הִשָּׁבְעוּ-נָא לִי בַּיהוָה, כִּי-עָשִׂיתִי עִמָּכֶם, חָסֶד; וַעֲשִׂיתֶם גַּם-אַתֶּם עִם-בֵּית אָבִי, חֶסֶד, וּנְתַתֶּם לִי, אוֹת אֱמֶת.

⚖️ כתוב / מפרשים

בטור הימני מה שכתוב בפסוק במפורש. בטור השמאלי פירוש אפשרי, ובו כתוב של מי הפירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 כתוב (מה הפסוק אומר במפורש)	🔍 מפרשים (פירוש אפשרי, ושל מי)
(ב, ד) „ותצפנו“	רחב מחביאה את המרגלים ומסכנת את עצמה. *פירוש אפשרי:* המעשה קודם למילים; היא עוזרת עוד לפני שביקשה משהו.
(ב, יא) „ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת“	*פירוש אפשרי:* אישה מיריחו מבינה את מה שגם חלק מבני ישראל שכחו לפעמים.

(ב, יב) „כי עשיתי עמכם חסד, ועשיתם גם אתם“	*פירוש אפשרי:* "חסד תמורת חסד": רחב בונה ברית של נאמנות.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך או דף פסוקים, דף העבודה

1. פתיחה: למה שולחים מרגלים? (5 דקות)
2. קריאה דרמטית של ב, א-ו (מספר, רחב, שליחי המלך) (12 דקות)
3. קריאה של ב, ט-יב: מה רחב יודעת ומה היא מבקשת (10 דקות)
4. דף העבודה בזוגות (12 דקות)
5. דיון: האם רחב פעלה נכון? מה הסיכון שלה? (6 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. לאן שלח יהושע את המרגלים, ואיפה הם הסתתרו?
2. מה עשתה רחב כששליחי המלך הגיעו?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. לפי פסוקים ט-יא, למה רחב עוזרת למרגלים?
2. מה פירוש "חסד תמורת חסד" בבקשה של רחב?

הערכה (מה דעתי?)

1. רחב שיקרה לשליחי המלך כדי להציל את המרגלים. מה דעתכם על המעשה? נמקו.

🏁 סיכום השיעור

מוסיפים לטבלת "מה צריך מנהיג": "מידע ועזרה ממקורות לא צפויים (רחב)".

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. דבר אחד שלמדתי היום: _____
2. שאלה אחת שעדיין יש לי: _____

💡 הערות למורה

שאלת השקר של רחב פתוחה לדיון ערכי. אין צורך להגיע למסקנה אחת; חשוב שהתלמידים ינמקו.

📝 בדף העבודה

סידור אירועים לפי הסדר, שאלות הבנה, ציטוט מה רחב יודעת, שאלת עמדה ו★ שאלת אתגר. מחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- יהושע פרק ב (מכון ממרא)

מחוון: רחב והמרגלים

1. מן השיטים 1 · מלך יריחו 2 · פשתי העץ 3 · השבועה 4. (הערה: לפי הפסוקים רחב צפנה אותם כבר בפסוק ד, והעלתה אותם לגג בפסוק ו; לקבל גם 2-3 בסדר הפוך אם התלמיד מנמק.)
2. שה' הוביש את מי ים סוף בצאתם ממצרים; ומה שעשו לשני מלכי האמורי, סיחון ועוג.
3. ב. "וימס לבבנו": פחדו מאוד
4. החביאה את המרגלים והצילה אותם משליחי המלך. בתמורה היא מבקשת שבועה שיעשו חסד עם בית אביה (ובהמשך: שיחיו את משפחתה) ואות אמת.
5. כן, רחב ומשפחתה ניצלו. זה מלמד שעומדים בהבטחה (בשבועה), גם כשהיא ניתנה לאדם מעם אחר. לקבל ניסוח דומה.